

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 468/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], advokátkou, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Galanta č. k. 9Cb/174/1998-994 z 11. júla 2019 a uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 31Cob/109/2019-1011 z 30. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami o náhrade trov civilného sporu. Žiada zrušenie napadnutých rozhodnutí s tým, že sa vec vráti na nové konanie, finančné zadostučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Sťažovateľ bol žalobcom v civilnom spore, ktorý začal podaním žaloby ešte v roku 1998. Žaloba sťažovateľa o zaplatenie 472 000 Sk s príslušenstvom z dôvodu zľavy z kúpnej ceny a 2 600 000 Sk z dôvodu náhrady škody bola zamietnutá. Spor bol riešený na všetkých inštanciách všeobecného súdnictva.

3. Okresný súd namietaným rozhodnutím priznal žalovanému proti sťažovateľovi plnú náhradu trov konania. Okresný súd opísal priebeh konania, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby. Ďalej opísal návrh sťažovateľa, aby súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a to na základe toho, že sťažovateľ prišiel o prácu, podniká,

no v tom sa mu nedarí, je zadlžený, vlastní úverom zaťažený rodinný dom, v ktorom žije s nezamestnanou manželkou, ktorá má zlý zdravotný stav, pričom spolu sa starajú o maloletého vnuka, ktorý bol zverený jeho manželke. Následne okresný súd opísal účel § 257 CSP, ktorý prichádza do úvahy v prípadoch sociálneho aspektu, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď na náhradu trov povinná strana nemôže uhradiť trovy konania z dôvodov, ktoré sama nezavinila. Pritom okresný súd zdôraznil, že pred použitím § 257 CSP treba prihliadnúť na zásadu úspechu tak, ako je vyjadrená v § 255 CSP, s tým, že použité § 257 CSP nesmie byť neprimerane tvrdé vo vzťahu k úspešnej strane sporu. Ako rozhodujúci prvok pre nepoužitie § 257 CSP okresný súd uviedol to, že sťažovateľovi muselo byť od začiatku konania zrejmé, že žaloba nemôže mať úspech, no napriek tomu využíval opravné prostriedky. Okrem toho okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ bol počas celého konania právne zastúpený, a preto by nebolo správne nepriznať náhradu trov konania právne zastúpenému žalovanému.

4. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že malo byť prihliadnuté na jeho sociálne pomery, keďže priznanie náhrady trov konania žalovanému by viedlo k ohrozeniu základných životných potrieb jeho rodiny. Nesúhlasil s tým, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania mu bolo na ťarchu pričítané to, že bol v spore aktívny, žalobu nezobral späť a bol právne zastúpený.

5. Krajský súd namietaným rozhodnutím uznesenie okresného súdu potvrdil, keď dospel k záveru, že v spore sťažovateľa nie je dôvod na použitie § 257 CSP. Krajský v podstate rovnako ako okresný súd vychádzal z toho, že strany spor vedú na vlastné nebezpečenstvo vzniku povinnosti náhrady trov konania, a preto je rozhodujúce prihliadnúť na pomer úspechu strán a použitie § 257 CSP má výnimočný charakter, ktorý musí zodpovedať osobitným okolnostiam prípadu, ktorý vyplýva z charakteru konania alebo z procesnej situácie. Ďalej krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ sa výrazne pričínil k predĺženiu konania a nárastu trov konania. Stotožnil sa s okresným súdom v tom, že nie je dôvod prihliadnúť na to, že sťažovateľovi sa v súčasnosti v podnikaní nedarí, keďže v konaní aj napriek zrejmej bezúspešnosti pokračoval, pričom bol zastúpený advokátom.

III.

6. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv došlo v dôsledku toho, že súdy neskúmali všetky okolnosti, ktoré aj napriek jeho neúspechu v spore môžu priznaním nároku náhrady trov protistrane zasiahnuť do jeho práva v budúcnosti, pričom budú mať vplyv nielen na jeho pomery, ale aj na pomery osôb, ku ktorým má vyživovaciu povinnosť. Ďalej poukázal na to, že dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne, výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že sa tým vytvára priestor na celkom svojvoľnú úvahu súdu. Preto je nevyhnuté v každej veci skúmať, či neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania prihliadnúť.

7. Sťažovateľ dáva do pozornosti, že existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. V súvislosti s napádanými uzneseniami preto podľa sťažovateľa neobstojí argumentácia, že sťažovateľ nijakým spôsobom nepreukázal, že sa nachádza v zlej finančnej situácii. Práve naopak, niekoľkokrát zdôraznil, že v súvislosti s daným konaním, ako aj následnou

nemožnosťou použitia vozidla, ktoré bolo predmetom sporu, sa dostal do zlej finančnej situácie a v súčasnosti má problém s platením výdavkov bežnej potreby. V tejto súvislosti sťažovateľ opakuje skutočnosti, ktoré sa týkajú jeho súčasnej zlej situácie.

8. Podľa sťažovateľa nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz, že sťažovateľ si svojím procesným konaním spôsobil ujmu v podobe náhrady trov konania sám bez toho, aby bolo zisťované, či je možné aplikovať § 257 CSP. Následne poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú, a odôvodnenie súdnych rozhodnutí musí obsahovať odpoveď na rozhodujúce právne argumenty. Podľa sťažovateľa sa všeobecné súdy dostatočne nevenovali skúmaniu jeho zlej sociálnej a finančnej situácie, a preto napadnuté uznesenie nie je vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP zákonne odôvodnené, čo zakladá jeho arbitrárnosť a rozpor s jeho základnými právami.

IV.

9. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémnemu zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

10. Právnym základom napadnutého rozhodnutia je § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Toto ustanovenie upravuje všeobecné pravidlo náhrady trov konania v civilnom spore. Sťažovateľ sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhal výnimky z tohto pravidla tak, ako ju ustanovuje § 257 CSP, podľa ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Aplikácia tejto výnimky vyjadrenej všeobecnou normou obsahujúcou dva relatívne neurčité právne pojmy výnimčnosti a dôvodov hodných osobitného zreteľa vyžaduje od všeobecných súdov zohľadnenie primeranosti dvoch zásahov do práv sporových strán. Na strane jednej ide o právo procesne úspešnej strany na náhradu trov konania spôsobených nedôvodným vedením sporu procesne neúspešnou stranou a na strane druhej ide o právo procesne neúspešnej strany konania na to, aby rozhodnutím o náhrade trov konania nebolo neprimerane zasiahnuté do jej práv. Použitie § 257 CSP teda vyžaduje použitie užšieho testu primeranosti, v ktorom budú zohľadnené práva oboch sporových strán, čo vyžaduje prihliadnutie nielen na pomery toho subjektu, ktorý sa aplikácie tohto ustanovenia dovoľáva, ale aj na pomery toho, ktorý má byť aplikáciou tohto zákonodarcom ako výnimočne aplikovateľného ustanovenia dotknutý.

11. Z napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktoré treba posudzovať aj s ohľadom na rozhodnutie okresného súdu, vyplýva, že všeobecné súdy sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania nezamerali len na sťažovateľom tvrdené skutočnosti o jeho zlom sociálnom postavení,

ale aj na skutočnosti, ktoré odôvodňovali priznanie náhrady trov konania procesne úspešnej strane sporu. Vzhľadom na to, že bolo rozhodované nielen o právach sťažovateľa, ale aj o právach druhej strany sporu, bol takýto prístup všeobecných súdov nevyhnutný. V tejto súvislosti všeobecné súdy zvýraznili dve skutočnosti. Predovšetkým to, že procesné prostriedky sťažovateľa v spore boli vykonávané aj napriek tomu, že nemohol očakávať ich úspešnosť, čo viedlo k nárastu trov konania. Následne poukázali na to, že sťažovateľ bol právne zastúpený, a preto by nebolo správne nepriznať náhradu trov konania aj advokátom právne zastúpenej druhej strane sporu. Práve z týchto procesných skutočností následne všeobecné súdy vyvodzujú, že aj napriek nedobrej majetkovej situácii sťažovateľa nie je dôvod na aplikáciu § 257 CSP.

12. V tomto prístupe všeobecných súdov nemožno vidieť znaky svojvôle či arbitrárnosti, keďže prístup zohľadňujúci aj práva druhej strany sporu je nevyhnutným prvkom prieskumu primeranosti použitia výnimočne aplikovateľného pravidla obsiahnutého v § 257 CSP. Z rozhodnutí všeobecných súdov následne vyplýva, že aj s ohľadom na zlé sociálne postavenie sťažovateľa nie je dôvod na použitie § 257 CSP, a to pre skutočnosti, ktoré odôvodňujú priznanie náhrady trov konania procesne úspešnej strane. Rozhodnutie krajského súdu nie je výsledkom ľubovôle, v ktorom by absentoval prvok individualizácie, keďže takáto individualizácia nesmie smerovať len k pomerom neúspešnej strany, ale aj k pomerom druhej strany a celkovému charakteru vo veci už skončeného súdneho konania. Napadnuté rozhodnutia sú výsledkom individualizácie konkrétneho procesného výsledku, v ktorom prevážili skutočnosti odôvodňujúce priznanie náhrady trov konania úspešnej strane, a to aj pri zlom sociálnom postavení sťažovateľa. Z rozhodnutia je zrejmé, v čom krajský súd videl dôvody na to, že vec sťažovateľa nie je výnimočným prípadom hodným osobitného zreteľa. Preto jeho odôvodnenie nevykazuje znaky nedostatočného alebo arbitrárneho rozhodnutia a zároveň jeho záver nie je výsledkom zjavného právneho alebo skutkového omylu. Je výsledkom riadne zdôvodnenej a ústavne prijateľnej úvahy, ktorej následok v priznaní trov konania proti sťažovateľovi nepochybne vedie k zhoršeniu jeho majetkovej situácie, no ide o zákonom predpokladaný následok, ktorý sťažovateľ musel v priebehu dlhoročného civilného sporu predpokladať.

13. Napadnutým rozhodnutím krajského súdu zjavne nedošlo k zásahu do sťažovateľových základných práv, a preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá. Vo vzťahu k rozhodnutiu okresného súdu bola ústavná sťažnosť odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže ústavný súd vzhľadom na možnosť podania odvolania v civilnom spore nemá právomoc na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu